

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Ex Heliotropio Liber Tertivs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

LIBER TERTIUS
DE HUMANÆ
VOLUNTATIS
AD DIVINAM
CONFORMATÆ
EMOLUMENTIS.
CAPVT PRIMVM

Quantam animo tranquillitatem conciliet humanæ voluntatis ad divinam Conformatio.

DIXIMVS, quâ ratione divinam voluntatem nosse, quâ nostram illi iungere possimus. Nunc porro dicendum, quid emolumenti proveniat, si humana divinæ semper sit coniunctissima.

§. I.

TAm liberalis est Deus divitiarum & donorum, ut non tantum æternis nos deliciis beare statuerit, sed diem æternitatis velut præoccupans, quo nos ad omnia paratioris propiorisque reddat, è mensâ suâ mittit celestis convivii promissidem, jubetque libare saltem æternæ felicitatis gustulum. Ita nec in fœtenti huius mortalitatis nosocomio deest magnæ illius æternæque cœnæ velut antecœna. Etiam in hoc Orbe inferiore quies est aliqua, sunt etiam hic solatia è cœlo missa. Neque hic impendiis magnis res agitur, solâ opus voluntate ad divinam conformatâ.

In rupe Taboreja vix guttulam gustarat Petrus celestis beatitudinis, & mox: *bonum est, exclamat, nos hic esse, imò jam ebrius videri poterat ab hoc nectare, non enim sciebat quid diceret.* O Petre, præpropter est, hic nectar & ambrosiam expectare: loco meliore dabuntur ista, sed nondum.

Angelus ille Apocalypcticus Joannes: *Factum est, inquit, silentium in cœlo, quasi mediâ horâ.* Quies aliqua designatur, beato Gregorio interprete, quam hic assequuntur, qui divinam voluntatem exequi perinde, ut in cœlo, desiderant, eaque ratione velut in cœli vestibulo degunt. Eò anhelans David: *Et volabo, inquit, & requiescam.* Quò volatus iste? utique ad divinæ voluntatis suavisissimam contemplationem: eò quisquis pertigerit, jam demum respirare incipit & jucundissimè quiescere. Nihil enim ardentioribus votis expetit, quàm hoc unum: *Fiat voluntas tua, sicut in cœlo & in terrâ.* Inter ea certè quæ maximam animo pacem & tranquillitatem conciliant, primum hoc numeratur: Omnibus votis contendere atque aspirare ad constans divinæ voluntatis obsequium. Ita optimus ille scriptor præcipiens, Opta, inquit, semper & ora, ut voluntas Dei integrè in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis. Quisquis igitur cum sanctissimo rege illo volare cupit & quiescere, his profectò aliis evehi in altum potest, & pattare admiranda.

§. II.

Optimæ fidei scriptor commemorat de viro religioso, cuius vestes, vel solummodo tactæ valetudinem multis restituebant: hinc ille apud agros venerationi, apud suos admirationi esse cepit, cum tamen nulla in eo virtus singulariter splenderet; vitam enim agebat pro more ceterorum in cœnobio, nec ullis insolitis rigoribus sese macerabat; hoc unum studiosissimè cavere solitus, ne quid aliud unquam veller quàm Deus. Cum itaque sine pharmaci mederetur sapius, rogatus

A à cœnobiarhâ ejus rei causam: Mirari seipsum, agebat, & pudore ob id affici, cum ceteros jejuniis & precibus vix æquet, nedum superet. Ita est, inquit cœnobiarhæ, te hominem lætum esse, non nescimus, cetera non inspicendum præ aliis. Simul in omnia pressius inquire, & multa sciscitari cepit antistes, ac animi arcani revelari cupere. Hic vir ille religiosus: Eam, inquit, mihi gratiam à Deo factam jure commemini, quòd ad divinam voluntatem ita me conformarim, ut adversò Deo nil unquàm movere velim. Neque verò etiam metuo res unquam fore tam turbidas, ut animo cadere, aut conqueri lubear: sed nec ulli, puto, tam prosperi successus mihi sic blandientur, ut ob eos singulari me pariar gaudio compleri. Nam omnia sine discrimine de manu Dei accipio, neque postulo ut ea quæ sunt, arbitrari meo fiant, sed ita fieri quæque volo ut fiant. Ita nihil me voluptate, nihil merore afficit, nihil me turbat, sed nec beat quidquam, nisi sola, nisi una atque unica Dei voluntas.

B Ideo in omnibus omnino precibus, hoc unice flagito, ut divina voluntas in me semper, rebusque creatis omnibus quàm integerrimè perficiatur. Miratus hæc vehementer antistes: Et amabo te, inquit, expone sodes, quis tibi nuper sensus, an non unâ nobiscum acerbè ferebas, cum nefarius homo ignem subiecit nostris ædibus, cum stabulum & horreum, tam multum frumenti & pecoris combustum, damno pæne irreparabili? Ad quæ cœnobita: Hoc, inquit, scias velim, Pater reverende, nihil inde meritis me contraxisse. Nam in more positum habeo, pro his talibus Deo gratias agere, cum certissimus sim, quidquid rerum sit, divinâ permittente Providenti fieri, idque omne in nostrum emolumentum. Ideo curæ mihi non est, modicum an multum habeamus sustentandæ vitæ: Deo fido, qui quemvis nostrum a quæ frustulo panis poterit nutrire, ac pane integro. Ita lætus dego & alacer. Hic Cœnobiarhæ multa contradi-

C suaviter exprimeret latentes animi sensus. Post variâ: Quin imò, ait ille, per quotidianam mei oblationem divinæ voluntati, eò deveni, ut si præscirem ego, ad inferos me deiciendum decreto immutabili, Deo tamen refractarius esse nollem, modò simul liceret scire, si Deo visum esse, ita Deum velle: imò etiam si oratione Dominicâ vel semel pronuntiata divinum illud decretum rescindere potestas esset, sanè id audere non vellem, sed potius geminas has Deo preces admoveam, Ut æquisssimam sanctissimamque voluntatem suam in me pergeret exsequi, & Ut hanc unam mihi gratiam faceret, quâ veteret totâ æternitate, divinæ voluntati quidquam contrarium cogitare. Cohorruit ad has voces Cœnobiarhæ, & pæne in lapidem stetit, oborto utrimque silentio. Demum: Ito, inquit, ito, mi Pater, & propoli huius tenacissimus maneto. Cælum extra cælum repetisti, & hoc interpreteris gratiam paucissimis factam. Rara immunis est à nemine turbari, à nemine lædi potest. Arcem quietissimam habitat, quisquis se totum ad divinam voluntatem conformat.

§. III.

ITa cœnobitam suum à se dimisit antistes, ipse alto stupore defixus, hæc sequi cepit ratiocinari, & Jam mihi liquet, ait, unde huic viro, quem hominem ridiculum censebant, illa medendi gratia sit. Hæc tanta cum divinâ voluntate conjunctio, ad hoc fastigium suos evehit. Et qui possit Deus hunc talem hominem æternis flammis addicere? repugnat id infinitæ bonitati. Et si fieri cogor, nec longum esse, nec difficile iter, ad hoc culmen solidissimæ Tranquillitatis: neque enim hæc opus inusitata vitæ severitate, non crebris jejuniis, non prolixis vigiliis certandum, omne hoc negotium peragat unicuique generosum VELLE; sed hoc VELLE quod tunc instaurandum, firmèque statuendum, contra divi-

CAPVT II.

Fierine possit, ut quis nunquam tristetur, & an
id arte illa impetrandum, quā nostram di-
vinæ voluntati conformamus.

S Alomōn humanæ sapientiæ pelagus, & magnum
portentum, liberrimè pronuntiavit: Non contristabit
iustum quidquid ei acciderit. Loquitur sapientissimus Rex
de rebus fortuitis, quæ bonæ menti contrā quā vult
obveniunt, perinde si dicat: Mala voluntaria, uti sunt
peccata & noxæ, virtutū bonum utique sollicitum habent & dolore afficiunt: at illa fortunæ ludibria, facul-
tatum amissio, honoris jactura, valetudinis dispendium,
charorum funera virum iustum tam non affligant &
angunt, ut hæc sæpissime beneficii loco numeret; nec
mala putet, sed exercitium patientiæ credat, & pro iis,
ut par est, Deo gratias agat. Nam bonæ menti calami-
tas omnis, occasio est virtutis. Quapropter Hugo illud
(quidquid ei acciderit) acutè expendens: Sicut accidens est,
inquit, auctore philosopho, quod adest & abest præter subjecti
corruptionem: ita præsens tribulatio, & erumna adest, & abest
præter iusti contristationem, & conturbationem.

Ceterum, quod erecto ac hilari animo vir iustus ex-
teriora quavis mala excipiat, Paulus locupletissimus tes-
tis: Repletus sum, inquit, consolatione, superabundo gaudio in
omni tribulatione nostrā. Non in fame tantum aut siti, non
in vinculis solum aut plagis, sed in omnibus arummis
& angustis, in omni tribulatione nostrā: Neque levi tan-
tum lætitiā afficior, sed, repletus sum consolatione, supe-
r abundo gaudio, etiam cum virgis cedor, cum lapidibus
infernor, etiam cum naufragis jactor. Turonenis præ-
sul Martinus à Severo Sulpitio tot annis nunquam ira-
tus, nunquam moestus est visus, sed pacatus semper sibi-
que similis. Ita sanè non contristabit iustum, quidquid ei ac-
ciderit. Chrysostomus omni calculo sententiam hanc
confirmans: Nihil enim aliud, inquit, grave atque acerbum
est, quàm in Dei offensionem incurrere; hoc sublato, non afflicto,
non insidia, non aliud quidquam prudentem animum molestā
afficere queat. Quin potius quemadmodum si exiguum scintil-
lam in magnum pelagus iijicias, eam protinus extinxeris: eo-
dem modo molestia omnis quàm liber ingens, si in animum sibi
bene consuevit incidit, confectum perit & evanescit. Hic idem
oris aurei doctor, ut rem quā oculis explicatius subje-
ceret, mentem cælo conferens. Cælum, inquit, altius est
imbris ac pluvii. Cælum quidem cum nubibus obducitur, pati
putatur, sed nihil patitur: Sic & nos etiam si putamur pati, ni-
hil patimur, id est, tristiti quasi nubibus obduci putamur, sed non
tristamur. Sed demus humanæ imbecillitati doloris aliquid &
mœstitiæ, sed quale hoc aut quantum? Ambrosius: Esto, in-
quit, in illis, hoc est, in laboribus, aliquid acerbatis. Quem
virtus animi non abscondit dolorem? Neque enim profundum
mare negaverim, quia vadosa sunt littora; neque cælum lucidū,
quia interdum obtegitur nubibus; neque terram secundam, quia
aliquibus locis jejuna glareæ est; aut lætas segetes, quia inter-
mixtam solent habere sterilem avenam. Similiter puta beatæ
messis conscientia interpellari aliquo acerbō dolore, tamen ma-
nipulis vitæ beatæ, si quid forte accidit adversi atque amari-
tudinis, tanquam sterilis avena absconditur, aut tanquam lolii
amaritudo frumenti suavitatē obducitur. Ergo, non contri-
stabit iustum quidquid ei acciderit. Sentiet tristitiam,
non consentiet; tegetur nubibus cælum, non subverte-
tur; lolium miscebit se tritico, sed non nocebit. Non sen-
tire mala sua, non est hominis; at non ferre, non est viri.

§. I.

N Equè solum Christiana sapientia hoc capit: præcis
etiam hoc animi robur non ignotum. Verè ceci-
nit Venerinus vates.

nam voluntatem prudenter nil unquam admittere. Ita A
Chrys. form. enim, inquit Chrysostomus, velle efficere posse, uti nolle effi-
ci non posse. Magna vis est voluntatis, quæ efficit nos posse quod
volumus, & non posse illa quæ nolumus.

Quod si quis manè ita se Deo committat: O Dominus
meus & Deus meus, ego me tibi offero in omne bene-
placitum tuum: hodie sciens prudensque contra tuam
voluntatem nil agam: is tamen eodem hoc die aut veri-
tam ganeam, aut infame prostibulum subeat, aut aliis ad
vitia occasionibus temere sese indulgeat, hic quidem
homo cum Deo ludere, & alterā panem, hac verò ma-
nu scorpionem porrigere censendus est. Ita Porcius di-
vinæ voluntati subjectissimum se quidem polliceri, ni-
hilominus aliorum opibus, aut famæ nominique infi-
dias struere, invidiam in se sponte admittere, ab ira non
preveniri, sed illam ultro accersere, hoc joculari est cum
Deo, & victoriam moram impellere, atque ostium apre-
rire vix dum rogantibus admitti. Et quodnam hoc amo-
ris symbolum? Anno te, sed hunc à me colophum accipe:
aut: Non patiar me separari à te, at cum occasio invitat
in rogis angusto calle, quem verbis ante adeo demul-
seram, jam manu dejicio in voraginem. Ad solemus pi-
gerimis nos vocibus defendere: Non potui aliter. His
Chrysostomus respondens: Nec enim quisquam, ait, pote-
rit excusari, quasi voluerit, & non poterit: cum confitetur cum
idcirco non potuisse, quia noluit, ut nolens volentis exemplo dam-
netur, & volens, quia implevit quæ voluit, muneretur.

§. I. V.

Illud ergo colloquium inter duos religiosos viros, cap-
tu difficile non est, & fateri cogimur, viam nemini
obstrictam, ad illum Tranquillitatis apicem; ad hunc
paradysum nemini ocellum ostium: quilibet hoc unum
potest, Velle quod vult Deus, iam ingressus est; nullius aut
ordinis, aut sexus, aut ætatis homines hinc arcentur. Ve-
rū duo præcipuè in narrato colloquio capita sunt in-
stitutionis tam eximie, ut ea probè cepisse, sit hic pal-
manus obtinuisse.

Primum: Altissimè animo imbibere, quidquid sit,
divinæ fieri providentiæ, quæ ad suum finem atque ad
beatitudinem disponit universa, prout secretissimo Dei
iudicio placuit ab omni ævo. Omnia certa, & in æter-
num dicta lege decurrunt. Pulchrè de hoc Seneca: Causa
sa pendet ex causis, inquit, privata ac publica longus ordo re-
rum trahit. Ideo fortiter omne ferendum est: quia non, ut puta-
mus, incidunt cuncta, sed veniunt. Olim constitutum est, quid
gaudeas, quid fleas: & quamvis magnā videatur varietas sin-
gularum vitæ distingui, summa in unum venit. Accepimus per-
turbamur. Quid ita indignamur, quid querimus: ad hoc
parati sumus. Utatur, ut vult, suis natura corporibus: nos læti
ad omnia & fortes cogitemus, nihil perire de nostro.

Alterum: Facere quod in se est, cetera omnia divinæ
Providentiæ liberalissimā confidentiā transferre: forte
sua contentum vivere, de alienā non inquirere, nec
ulli beatiorem invidere. Hæc sunt quæ perducunt in
propugnaculum Tranquillitatis inexpugnabile: hæc illa
virtutum omnium panoplia est. Hanc verò nunquam
induant illi, qui caduca hæc amant, velut sua & perpe-
tua bona, qui se propter illa suspiciunt, qui divinæ
Providentiæ non satis fidunt: hi ad levissimarum inju-
riarum motus collabuntur; jacent & mœrent, cum va-
nos & pueriles animos, omnis solidæ voluptatis ignaros,
falsæ & mobilia oblectamenta destituunt. At ille qui se
læti rebus non inflat, nec mutatis contrahit, divinæ de
se Providentiæ plenissimè fidit; adversus utrumque sta-
tum invictum animum tenet exploratæ firmitatis: om-
nium virtutum panopliā munitus est. Verbo: Vult quod
vult Deus.

Horat. lib. 3.
ca. m. Ode 3.

Iustum & tenacem propositi virum,
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quarens solidâ:
Si fractus illabatur Orbis,
Impavidum ferient ruinae.

Psalm. 104.
vers. 15.
Sap. cap. 3.
vers. 1.
Zach. cap. 2.
vers. 8.
Vide Nico-
laum Sera-
rinum in
hunc locum.
1. Ioan. c. 5.
vers. 18.
Isai. c. 37.
v. 33.

Sûsque deque ferantur omnia, calum ruat, sobruen-
te hac mole cor Deo fîsum non trepidabit. Amplissimæ
promissiones sunt quæ cor istud præmuniunt. Deus pro-
clamans: Nolite, inquit, tangere Christos meos, quos ego
gratiæ meæ oleo inunxi. Et verè: Iustorem animæ in ma-
nu Dei sunt, & non tanget illos tormentum malitiæ. Zacha-
rias: Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei. Joannes:
Scimus, inquit, quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat
(violando charitatem letali noxâ) sed generatio Dei con-
servat eum, & malignus non tangit eum, eâ scilicet vi quâ
possit vincere.

Assyrius Rex Sennacherib omnes Judæ civitates
expugnavit. Hierosolyma non potuit, imò nec oble-
dit, imò nec quidem vidit. Diserte affirmat Isaias: Hæc
dicit Dominus de rege Assyriorum, non intrabit civitatem hanc,
& non jaceret ibi sagittam: & non occupabit eam clypeus, & non
mittet in circuitu ejus aggerem. Ita prorsus vir iustus, cujus
lex voluntas Dei, undique inexpugnabilis est, non con-
tristat eum quidquid ei acciderit, licet omnia membra tor-
queat dolor, licet paupertas urat, licet mille premant
ærumnæ, ille tamén erecto & sereno animo Deum ar-
chissimè stringit, & etiam tunc ad divinam voluntatem
se se conformat ex toto. Et quippeni hoc possit? libera
habet charitatis brachia, nullis unquam, ut, nolit, care-
nis vincienda æternis amplexibus, modò velit, inhærens
divinæ voluntati.

Memorare virum eruditione ac virtute magnum,
ubi res in maximâ esset difficultate, solitum dicere: Sal-
ve amaritudo amarissima, omnis gratiæ benedictionisq; plena.
Quid hoc aliud quàm cum Socrate philosopho cicutam
haurire ridendo? Melius dixerò: Quid hoc aliud quàm
cum Apostolo Andréâ crucem amplecti vel eminus fa-
lutando? Hac certè ratione propter hortum, ut, ajunt,
salutamus & sepem; & propter fructus, amamus &
arborem.

§. II.

Obijcias: Hæc in scholis differimus, aliter domi vi-
vimus. Fames, infamia, bonorum jactura, mor-
borum sævitia neminem exhalant, neque enim leni-
ter ista feruntur: ferreus sit cujus hilaritatem non lubrunt
hi arietes.

Job c. 16.
v. 2.
Idem c. 8.
v. 20 & 21.
Idem c. 19.
v. 21.

Da veniam, mi homo, videris ex familiâ esse amico-
rum Jobi, quibus ille in os: Consolutores, inquit, onerosi
omnes vos estis. Verbo amici mei, ad Deum stillat ocu-
lus meus. Stillat, non nego, & hoc non voluptatis est;
sed stillat ad Deum; hoc solidi est gaudii. Deus non projici-
et simplicem, nec porriget manum malignis. Donec implea-
tur risu os tuum, & labia tua júbilo. Ecquid vultis? Manus
Domini tetigit me. Ab hac manu feriri, beatus est, quàm
à quâvis aliâ mulceri. Hæc Domini manus perfanat vel
solo tactu; feriendo, non morbum, sed salutem, non
mortem adfert, sed vitam. Hæc amicis suis Jobus, hæc
& ego tibi. Simul etiam quæro: Si quis ferrea chirothe-
câ te cædat, & sanguinem eliciat, nunquid in jus ambu-
lare coges chirothecam? manus fecit. Nunquid manum
ad tribunal rapies? homo te læsit: ita Deus manum quâ
fecit, chirothecâ tegit, jam scortea, jam ligocâ, jam &
ferreâ, modò fame punit, modò infamiâ, nunc illum in
te hominem immittit, nunc alium, quandoque per co-
gnatos, per domesticos, per fratres castigat. Quid jam
tibi vis? eadem Dei manus est, idem Deus qui terit, sed
aliter atque aliter, per alios atque alios te cædit. Quid
tu jam blateras, homo? Ille nebulo mihi hanc invidiam
conflavit; trifurcifer iste in has angustias me conjecit;

A hic tenebrio & gratiam mihi & pecuniam subducit.
Quid quæso hic ais, infans? quid contra chirothecam li-
tigas? manum attende, Deum aspice percutientem,
Deus hæc tibi omnia fecit. Non recordaris, cujus te
suprà monuerim? siluisse, imò & obmutuisse sanctis-
simum regem, hoc unum cogitando: Quoniam tu fa-
cisti. Ecclesiastes de bonâ malaque die differens: Si-
ut enim hanc, inquit, sic & illam fecit Deus, ut non inve-
niat homo contra eum justas querimônias. Cur igitur non
Deo id saltem laudis tribuimus, quod chirurgus, qui
ubi scalpello dextrè vomica rupit: Optime (dici-
mus) mi magister, ab hoc vulnere quod fecisti, sanita-
tem ego spero. Medicum quoque laudamus, qui The-
tiacæ suæ viperam miscet saluberrimo effectu: in Deo
cur imptobemus, si suis pharmacis humanas noxas &
injurias admisceat? Hoc sciamus, constare illi facti sui
rationem, etiam cum de eâ nihil nobis constet. At in-
terim in Deum occultè queruli mustitamus: O Domine
quàm acerbè percutit manus tua, nimis valida tibi bra-
chia sunt ad verberandum. O Christiane, ne Deum ac-
cusa, nimis eum esse validum ad verberandum; tu ni-
mis delicatus es ad tolerandum: si te liber tantum aura
tristior, si quis tibi faniem extraxerit, occiden-
dum te putas. Iustus quasi fundamentum sempiternum: la-
tus in æternum non commovebitur. Tandem ibi consili-
um ubi nil eum pellat, ubi nil terreat. Non contristabit iustum
quidquid ei acciderit.

§. III.

Seneca suo Lucilio: Nolo, inquit, tibi unquam deesse le-
nitiam, volo illam tibi domi nasci: nascetur, si modò intra
teipsam sit. Cetera hilaritates non implent pectus, sed frontem
remittunt: leves sunt nisi tu fortè judicas illum gaudere, qui-
det. Animus debet esse alacer & fidens, & super omnia erectus.
Ita prorsus est: Animus sit super omnia erectus ad Deum, à vi-
tu & voluntate divinâ sic pendens, ut illum nec extollant in-
truita, nec frangant; & cui vera voluptas sit, voluptatum con-
temptio. Hunc animum ita liberum, ita interritum ac stabili-
lem, extra turpem metum, extra cacam libidinem, & sedulo
cupiditates positum, cui unum bonum sit Deus & voluntas di-
vina, unum malum averto à Deo & divinâ voluntate: bene,
inquam, animum non contristabit quidquid ei acciderit; bene
ita fundatum, necesse est, velis nolit, sequatur hilaritas conti-
nua, & letitia alta atque ex alto veniens. Reliqua gaudia aut
turpia sunt aut infirma & extra hominem. Atque hæc
quibus delectatur vulgus, tenuem habent ac perfusori-
am voluptatem: & quodcumque investitum gau-
dium est, fundamento caret. Aliter planè in vini iusti
gaudio est. Nam Seneca teste, illud ex se ortum, fidele for-
mumque est, & crescit, & ad extremum usque persequitur. Ob-
serva (ad extremum usque persequitur) quod vel ipsa
rationi clarum sola enim virtus præstat gaudium PERPETVUM,
securum: etiam si quid obstat, nubium modò intervenit, que in-
frâ feruntur, nec unquam diem vincunt. Nam revera talis
est animus divinæ voluntati affixus, qualis Mundi sta-
tus super Lunam:

Perpetuum nullâ temeratus nube serenum.

Siquidem illa pars Mundi superior & ordinatior, nec
in nubem cogitur, nec in tempestatem impellitur, nec
versatur in turbinem, omni tumultu caret. Eodem mo-
do animus divinæ voluntati constanter inhærens, quie-
tus, & in statione tranquillâ collocatus, modestus, &
compositus est: non contristabit illum, quidquid acci-
derit. Neque verò hilaria & Saturnalia semper agita-
bit, aut Bacchanalia viverit ille iustus: placidum & in
& occultum illud gaudium est, & cum gravitate, imò tranqui-
litate conjunctum. Neque enim aliud est, quàm in-
terior quies, & pax, & concordia animi, & magnitudo
cum mansuetudine. Quæ malis aut stultis absunt: ubi
cupiditates ipsæ sibi obrepunt aut pugnant, & semper
in eorum animis velut legiones & castra cædarum, aut
acerbarum

acerbarum cogitationum. Mens bona & divina voluntati in omnibus obsecundans, nunquam malis suis ingemiscit, fortuita hæc despicit, quidquid accidit, boni consilii, in bonum vertit, nunquam Deo queritur. Hæc illa est quies mentis in tuto collocata & sublimitas; hoc illud ex notitia divina voluntatis & obsequentia gaudium tam grande & immotum, ut non contristeri possit, quidquid ei acciderit. Nam quod Sapientia in Sacris loquitur, idem voluntas divina pollicetur: *Qui me audivit, habitabit cum fiducia, & requiescet absque timore, ab omni malo.* Christianus Doctor hæc consignet Ambrosius: *Non frangitur sapiens doloribus corporis, nec vexatur incommodis; sed etiam in ærvmnis beatus manet. Quia non in delectatione corporis, vita beatitudo, sed in conscientia pura ab omni labe.*

§. IV.

Itaque sentit ærvmnas vir iustus, sensum enim hominis nulla exiit virtus: sed non timer, & invictus dolores suos ex alto spectat. Clarissimè Romanus Sapiens: *Nihil, inquit, accidere bono viro, mali potest.* Quasi respondeat. Adversus aliquid, fateor, nihil mali. Et in eo tu erras. Quemadmodum tor flumina non mutant saporem maris, nec remittunt quidem: ita adversarum impetus rerum, viri fortis non vertit animum. Manet in statu, & quidquid evenit, in suum colorem trahit. Est enim omnibus externis potentior: nec hoc dicit, non sentit illa, sed vincit, & alioquin quicquid placidius contra incurrentia attollitur. Omnia adversa exercitationes putat. Talis profecto Jobus, talis rex David. Nam *est ambulaveram, inquit, in medio umbra mortis, non timebam mala, quoniam tu mecum es. Si Deus pro nobis, quis contra nos?* Si Deus pro me, agebat Paulinus, tunc etiam araneorum tela instat triplicis mari mihi erunt: si contra me Deus, tunc ipsum hoc subtilissimum textum plus impedire poterit quam ullus verus. Ita Felix Nolanus presbyter, cum idololatris impia sacra obiectasset, factio in se impetu, in duorum pariter angustias se abdidit, qui aditus cum præparatis repente araneorum telis obductus videretur, nemini recentis latebræ suspicionem reliquit.

Verè, *Clamarunt iusti & Dominus exaudivit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos.* Orbis hoc fasces David: *Exquisivi Dominum, inquit, & exaudivit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.* Ergo, Benedictus Deus, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus iustum, quidquid demum accidat. Nam ut pupillam Christi tangere nemo poterat, nisi is a quo Christus eam voluisset tangi, ita homini probo certissimum, nec pilum sibi posse subtrahi, nisi Deus id velit. Quod si Deo placeat, re quid scierit, mox adest & exclamat: *Fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra: non contristabit me, quidquid à divina voluntate obtigerit.* Ideo Isaias vates velut nuncios emittit ad omnes probæ mentis homines, & dicit eis imperat: *Dicite iusto, inquit, quoniam bene.*

Verum, o mi Isaias, viro huic charissima uxor mortua est. Nihilominus, inquit, dicite illi, *Quoniam bene.* At domus illi combusta est: Idem hoc illi dicite, *Quoniam bene.* At officio & omni gratia privatus est: *Quoniam bene.* Sed magnam fecit jacturam honoris: *Necdum male.* At jam omnium liberorum funera spectavit: Dicite illi non minus: *Quoniam bene.* At maximam pecuniæ summam perdidit: *Quoniam bene,* nam ipse periisset, nisi prius ipse pecunia.

Jacob sub dio dormit, terra ei in cubile, saxum in cervicali fuit: rigidus somnus, fateor, sed vidit huc illuc entes & redeuntes Angelos, & Deum scalarum capiti acclinem. Multis omnia videntur faxea, sciunt tamen circa se vigilare insomnes Angelos, & Deum ærvmnarum suarum assiduum spectatorem respiciunt,

A ideo non contristat illos quidquid eis accidit. *Iustus Prov. c. 12 v. 1.*

quasi leo confidens, absque terrore erit. *Alphonfus, ille Neapolis & Aragoniæ Magnus Rex, qui jam senex Livium & Cæsarem quotidie legit, epistolas Senecæ in Hispanicum idioma transtulit, & ne putes, Lector, in profanis solum scriptoribus cum studiosè voluntatum, hic vir hic est, qui tota Biblia, vetus & novum Testamentum unâ cum commentariis decies quater, non obiter, sed pressò vestigio evoluit: hic, inquam, Rex virtute & eruditione tantus, inter tot alia, divinum hoc documentum posteris reliquit. Siquidem interrogatus quemnam in hoc Orbe judicaret beatum, respondit: Hunc ego prorsus beatum judico in hac vitâ, qui seipsum Domino Deo summâ pietate & affectu committit, & omnia quæ illi eveniunt, non alter quam rem à Deo factam laudat, & acceptat. Non hoc oraculum dicamus, & vocem calo lapsum? non verius, non sanctius dixerit è calo Angelus.*

§. V.

Heraclides Alexandrinus memorat venisse se ad Dorotheum sexaginta annis in cavitâ rupe sanctissimè agentem. Ab hoc ad fontem missus hauriendæ aquæ, serpentem vidit innatantem puteo, & mox pedem retulit cum vacuâ hydrâ. Subridens Dorotheus, & hominem diuturnè intuitus, capite leniter conculso: Si Deus, inquit, diabolo permittat in omnes puteos dejicere viperas, tunc omni potu abstineas? Mox è specu progressus ad fontem, hausit aquam, cruce signavit & propinans Heraclidi: Ubi crux, inquit, ibi artes Satanae jacent. *Iustus quasi leo confidens, absque terrore erit: Prov. c. 12 v. 1. & c. 12 v. 1.*

Sed ut quæ hic verba sunt, fiant opera, duplex hoc loco consilium suppeditat Chrysostomus. Primum: Cum in corpore dolor diversus urget, plerumque fit ut alter præ altero non sentiat. Ut qui lœsum & suppurantem habet digitum, simul tamen è stomacho aut capite graviter laborat, de digito tacet, stomachi aut capitis dolorem queritur: Ita, inquit Chrysostomus, si te jactura pecuniæ, aut honoris & famæ, aut alia quævis calamitas dolere jubeat, tu dolorem de peccatis excita & ingemisce; cogita Christi ad columnam cæsi, per vias tracti, in crucem appensis contumelias & cruciatus infandos, simul etiam noxis tuis supplicium deberi agnosce. Hic dolor alterum sentiri prohibebit, mitigabit certè si sentiat. Ideo Christus Nolite, inquit, timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timere eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam. Vult Dominus timorem vinci timore, & illum ab isto consumi, ut non contristeri iustum quidquid ei acciderit. *Chrys. hom. 5. ad pop. Matt. c. 10 v. 28.*

Alterum: Emplastrum parti læsæ applicandum, non sanæ, nec ei cui non congruit. Collyrium oculis medetur, non brachiis, cataportium stomacho recipiendum, non eo pes obligandus, malagma ulceri, non vicinæ parti imponendum: ita prorsus Tristitia nec damno pecuniario, nec honoris dispendio, nec morbo aut horum malorum ulli medetur. Mœrore te confice, omnia lacrymis imple, & nec hilum proficies; non pecuniam, non honorem, nec valetudinem luctu revocabis, sed damnum augebis & dolorem. Hujus rei causâ hæc: Tristitia proprium remedium est peccati, hæc lues hoc antidoto curatur; hoc malagma huic ulceri applica; peccasse tristare, non numos perdidisse. Chrysostomus solertissimè nos hujus commonefaciens: Multatus, inquit, est quispiam pecuniâ; tristatus est, multam non emendavit. Filium quis amisit; doluit, mortuum non resuscitavit. Flagellatus est quis; doluit, contumeliam non revocavit. In morbum quis incidit gravissimum; doluit, morbum non sustulit, sed difficiliorem reddidit: Vides horum nulli prodesse tristitiam: Peccavit quis; tristatus est, peccatum delevit, dissolvit debita.

2. Cor. 6. 7.
v. 9 & 10.

debitum. Clarissime Paulus: *Contristati estis*, inquit, secundum Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Quae enim secundum Deum tristitia est, penitentiam in salutem stabilem operatur: laculi autem tristitia mortem operatur. Ergo Tristitia, & pharmacum, & venenum est; refert, quia ratione utatis illa. Ergo repeto millies: Non contristabitur iustum quidquid ei acciderit.

CAPVT III.

Humane voluntatis cum divina Conformitatem, Deo gratissimum esse sacrificium.

Post Agnum caelestem quotidie offerri solitum, voluntatis propriae oblationem gratissimum Deo sacrificium esse asserimus. Hieronymus ad Lucinium; optime distinguens: Aurum deponere, inquit, incipientium est non perfectorum: fecit hoc Crates Thebanus, fecit Anrithenes: seipsum offerre Deo, proprie Christianorum est. Totum Deo dedit, qui seipsum obtulit. Et hoc unum unicuique Deum ambiens: Prebe, inquit, fili mi cor tuum mihi. Omnia dedisse censerebis, ubi hoc dederis.

§. I.

VT autem haec cordis seu voluntatis oblatio Deo grata sit, in gratia necesse est ille, qui haec offert. Basilii in Psal. 28. *Afferre Domino fili Dei, afferre filios arietum: Prius*, inquit, sis filius Dei, quam ea offeras quae grata sint Deo. Saltem dolere debes excidisse te gratia, & conari redire. Cor contritum & humiliatum Deus non dispiciet. Praeclarissime Augustinus: Vellem, inquit, ut nihil aliud egerem, quam reddere me, cui me maxime debeo, atque ita Dei fieri, quod ait Poeta, amicum mancipium Domini. Ad hoc omnes alios exhortatus Augustinus: Constantem, inquit, Deo crede, eiq. te totum committe, quantum potes. Idem in Psal. 131. *Noli esse velle quasi proprius, & in tua potestate, sed eius ele- mentisimi & utilissimi Domini te servum esse profite- re*, nisi quod tibi proficit, etiam si nescias. Idem alibi luculentem hoc confirmans: Nihil, inquit, gratius ei possumus offerre, quam ut dicamus, quod dicitur in Psal. 131. *POSSEDE NOS*. Sunt qui ceram vocant aut oleum ad concinnandas in templis lampades. Aliquot secleritiorum sunt haec vota, ideo non optima nec perfecta. Alius abstinentiam vovet a vino, aut ramen omnium optimum, quid enim hic pauperes faciant? ergo melius restat. Non eligit Deus oleum tuum aut ceram tuam, sed hoc quod redemit, animam tuam, hanc illi offer. Et si me interroges, quomodo animam meam, quam ipse habet in sua potestate, illi offeram? respondebo: moribus sanctis, cogitationibus castis, operibus fructuosis. Sic Anna suum Samuelem obtulit, sic Jesu beatissima Virgo: sic Joannes Baptista infans oblati est: ita Gregorius Nazianzenus, ita Dominicus, Bonaventura, Bernardinus, Bernardus, a parentibus oblato Deo, in viros sanctissimos evaserunt. Quod si tantopere proliit offerri ab aliis, quantum proderit offerri a seipso? quod integerrime Rex David excutis: *Voluntarie*, inquit, *sacrificabo tibi*.

Senec. lib. 1.
de Benef.
cap. 8.

Hoc ipsum mirifice placet cuique nostrum, si quis se nobis oblatione tam liberali devoteat. Socrati olim cum multa multi pro suis quique facultatibus offerrent, Aeschines pauper auditor. Nihil, inquit, dignum te quod dare tibi possum invenio: & hoc uno modo pauperem me esse sentio. Itaque dono tibi quod unum habeo, Me ipsum. Hoc munus rogo quaecunque est, boni consulas, cogitresque alios cum multum tibi darent, plus sibi retinuisse. Cui Socrates: Quid ni tu, inquit, mihi magnum munus dederis, nisi forte parvo te aestimas? Habebo itaque curam ut te meliorem tibi reddam quam

accepi. Vicit Aeschines hoc munere Alcibiadis patrem divitiis animum, & omnem juvenum opulentorum munificentiam. Vides quomodo animum invenit liberalitatis materiam, etiam inter angustias? Non quanti quaeque sint, sed quali dentur animo, quam propria voluntate, perspicendum. Multum dat Deo, imò dat omnia, qui quotidie se suamque voluntatem divinae penitus transcribit. Et hoc diebus singulis non lemel duntaxat iterumque faciendum, sed saepius, sed centies, & millies, tunc praesertim cum quis mutari se sentiat aut impugari, cum quippiam successu careat, aut feliciter succedere animadvertit, tunc clamandum: O Dominus meus, & Deus meus ego me tibi offero in omne beneplacitum tuum: fiat voluntas tua. Hoc adversis rebus patientiam, prosperis sobrietatem & moderationem conciliat. Hoc, etsi omnia teterime cadant, hominem afflictum retinet, ne in voces impias & impatientiam prolaturus: hoc meritum auget, hoc homini Deum mirifice propitiatur, hoc scutum est adversus omnem calamitatem.

§. II.

Bernardus hoc omnibus persuasurus: Non habeo, inquit, nisi minuta duo, imò minutissima, corpus & animam, vel potius unum minutum, voluntatem meam: & non habeo illam ad voluntatem illius, qui tantus tantillum tantum necis praevenit, qui toto se totum me comparavit: Alioquin si illam retinero, quia fronte, quibus oculis, quia mente, quia conscientia vado ad viscera misericordiae Dei nostri? Chrysostomus de beato Paulo quotidie seipsum offerente: *Abi*, inquit, *obtulit sacrificium*, & inde laudatur: sed si Pauli hanc ad adducamus in medium, quam calum a terra superius erui, non enim oves offerebat aut boves, sed semetipsum per dies singulos dupliciter immolabat &c. Neque verò his tantum sacrificiis contentus fuit, sed quia seipsum consecraverat Deo, etiam Orbem universum studuit offerre. Hinc igneus ille vir, a se ipsius oblatione tam alacer nullum fugiebat laborem, nulla horrebat pericula, ad omnia pro Deo sustinenda paratissimus.

Evo Diocletiani, Epictetus presbyter & Aftion, religiosissimum vitam agentes in Oriente, a Latronianus Almitridem ducem comprehensi, in carcerem ducti sunt. Hic Epictetus: Si craftino, inquit, nos iudex in quaestione rapuerit, mi optime Aftion, & de nomine parentibus, patri interrogat, hoc unum ei respondet: *Epictetus: Christiani sumus: hoc nomen nobis, hoc genus, hoc patria*. Quod si tormentis lacerari nos Deus voluit, nil aliud in tormentis, nisi hoc unum dicamus: Domine Jesu, tua voluntas semper in nobis fiat. Postero die ad tribunal medio foro apparatus evocantur & ceteri. Latronianus pro tribunali sedens, universo populo inspectante, quaerere instituit, unde domo, gente, patri essent. Ad quae Epictetus: Christiani sumus, inquit, & parentibus editi Christianis. Non hoc quaro, ait Latronianus, nomina vestra edite; sed quae vestra peritiam jam ante novi. Hic iterum sancti martyres; Christiani sumus, Christum Jesum adoramus; delectamur idola. His auditis, excandescens iudex imperat devotissimos immaniter cedi. Illi elatis in caelum oculis inter cruentas plagas exclamant: Domine Jesu, tua voluntas fiat in nobis. Hic Latronianus acerbe insultans: Ubi est, inquit, defensor ille vester, cuius auxilium imploratis veniat, & vos meis manibus subducatur. Post quae denovo sancti martyres exclamant: Christiani sumus; fiat voluntas Dei nostri in nobis. His vocibus in rabiem effratus iudex, in equuleum jubet attolli martyres, & ungulis ferreis atrociter laniari. Sed neque hic alie voces extorqueri poterant, quam haec ipsae: Christiani sumus, ô tyranne Latroniane, fiat voluntas Dei nostri in nobis. Iudex, sic vincti, turpe sibi ratus, ardentem faciem suspensum admoventi praecipit. Neque tamen jam alie voces audire quam

ta quam ante: Christiani sumus; fiat voluntas Dei in nobis. His perfuncti cruciatibus reducti sunt in vincula. Spectata hac tragedia Vigilantius, affessor iudicis, postquam toties ingeminari audisset illud: Christiani sumus, fiat voluntas Dei in nobis; in eam semet persuasionem adduxit, mira virtutis incantamentum hoc esse, quod omnem doloris vim enervaret, & in ipsis supplicis supplicia sentiri prohiberet. Hæc ipsa igitur verba, tanquam potentissimum carmen in omnem noxam, assidue repetere, nec aliud stans, sedens, ambulans, domi, foris, cubitum secedens, aut toro surgens pronuntiare quam hoc ipsum: Christiani sumus, fiat voluntas Dei in nobis. Triduum sic exegit, Deo ipsius velut infans non mali misereferente. Quartâ demum die, arcana vimotus in publicum profluit, & palam vociferari cepit: Christianus ego sum, ô tyranne Latroniane, fiat voluntas Dei nostri in nobis. Admissus in carcerem ad martyres, Christianis sacris imbutus est cum omni familiarità; qui ut suis doctoribus gratus esset, eos postmodum capite plexos sepeliit. Proximâ ab hac die Latronianus Epictetum presbyterum & Aftionem in conspectum jubet produci, & jam vulpem induens: Num Diis, inquit, facitis? an etiamnum infaniam vestram perseveratis? Cui Epictetus, Frustra es, Latroniane, Erebimonia non colimus: vitam nobis potius extorseris quam mentem hanc. Diximus, & ulque millies ac milles dicemus: Christiani sumus; fiat voluntas Dei in nobis. Hic demum Latronianus velut leo irruere, & ad ferale minister: Mox, inquit, huc acetum & sale; faxo, sentiant improbi se vulneratos esse. Et vos ne parcite; laceros artus aceto & sale confricate. Verum nec voculam à prioribus mutarunt martyres: eadem utriusque constantissima professio: Christiani sumus; fiat voluntas Dei in nobis. Sed ab his cruciatibus illati, denno in carcerem contriti sunt, è quo post triginta demum dies educti, & ora saxi contuli, atque fraxineis virgis crudelissimè caesi sunt. Verum id etiamnum clamabant ambo: Domine Deus noster, tua voluntas fiat in nobis. Tandem in eos suprema sententia dicta, ut extra urbem capite penas expenderent. Dum ducerentur, his sese mutuis vocibus animarunt: Laudate nomen Domini, quia facta est voluntas Dei nostri in nobis per omnia. Cum ad supplicii locum pervenissent, suum illud ingenti voce proclamavit: *Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, & laudabilis, & superexaltatus, è quod non humana, sed tua voluntas per omnia facta est in nobis.* Jam jamque securi erant feriendi, cum inter generatissimos athletas nobile certamen ortum, uter gladium prior exciperet, altero alteri primas deferente honoris causa. Hic Epictetus vir sexaginta annorum, & jam canis in senectute, ætatis auctoritate usus, cupere se dixit præmitti Aftionem. Neque diu refragatus Aftio: O mi Pater, inquit, & ô sacerdos Dei venerande, fiat voluntas Dei, & tua: Dixit, & animâ Conditore commendatâ, caput amputandum præbuit. Epictetus primum se abiciens in Aftionis cadaver, illudque artè complexus, caput & ipse dedit auferendum. Ita uterque sanctissimè finit.

§. III.

ENspecula duo terribissima, in quibus mirificè relucet devotissima voluntas erga divinam voluntatem. Ita profusus se quisque comparet, ut quantumcunque dura experietur, assidue tamen hoc ipsum ingeminet: Christianus sum, fiat in me voluntas Dei: Equidem ista mihi difficillima, & toleratu gravissima videntur, sed fiat voluntas Dei: Equidem tam tristia non expectabam, sed fiat voluntas Dei: Equidem hic homo mecum iniquissimè agit, sed fiat in me voluntas Dei.

Dux militiæ fortissimus Iehu scripsit litteras, & misit in Samariam ad optimates civitatis. At illi non diu morati, sed quamprimum ad Iehu legatos destinant, qui suo

A loco dicerent: *Servi tui sumus, quacunque iusseris faciemus, quacunque tibi placeat fac.* Et quoties ad nos optimus Deus mittit litteras monèque variè, suamque nobis voluntatem proponit sectandam? Quid jam singuli nostrum aliud renunciari jubeant quam hoc ipsum: *Servi tui sumus, quacunque iusseris faciemus, quacunque tibi placeat, fac.* Ideo beatus Antonius suis identidem ingerens: *Si semper, ajebat, Dei manibus omnia commiserimus; nullus demonum ad expugnandum valebit accedere.*

Elias Thesbites cum Baalis sacerdotibus contendebat, utra pars verum Deum coleret: Ad eam demum passionem resvenit, ut pars illa vinceret, cuius hostiæ igne calidius libarentur. Cumque sacrificuli diu mul-tumque clamassent, neque tamen ullum vel indicium igniculi à Baale submissi se proderet, Elias omnes suæ victimæ partes perfundi præcepit aquâ, & mox ignis cælo delapsus, omnem victimam consumpsit. Quantum clamoris & perturbationis est apud plurimos Christianorum? sudatur & algetur, curritur & certatur, nulli par-citur industriæ; at enim plerumque deest ignis, vera in divinam voluntatem devotio. Rarò & frigide pre-ca-mur, Fiat voluntas tua Domine, fiat. Ita sapius & cla-mamus, & sacrificamus, sed frustra, quia sacrificium no-biliissimū, propriæ voluntatis oblationem, non curamus.

Macarium olim duo quidam rogant, doceret se ora-re. Quibus ille: Non hic opus, inquit, multa verborum copia, manus ad Deum crebrius pandendæ, claman-dumque: Domine Deus, quomodo vis, & sicut tibi pla-ceat, ita fiat. Siquidem ipse novit quæ nobis expediant. Optimus orandi modus. Nam & Pachomius assidue precabatur, ut Domini volūtas in omnibus imple-retur.

Narrat Alphonsus Salmeron, fuisse hominem qui ora-tionis loco, totum ordine alphabetum recitavit (utique perplexâ necessitate pressus) & hanc apposuerit clausu-lam: Domine, junge Tu litteras, & quod tibi magis pla-cet, mihi quæ magis expedit, largire.

Est ergo hæc humanæ voluntatis cum divinâ con-cordia, ex his omnibus quæ quis Deo potest offerre, ma-ximum, Deoque acceptissimum sacrificium ac holo-caustum. In aliis enim omnibus sua duntaxat, in hoc of-fert homo seipsum: in aliis ex parte solum seu tempe-rantiâ, seu liberalitate, seu patientiâ, se donat: in hoc au-tem planè totum se dat, ut de se, rebusque suis divinum arbitrium disponat, quo modo, & quando voluerit, nul-lâ re sibi nec minimâ reservatâ, vel exceptâ. Ac proinde quantum pars differt à toto, tantum differt & hoc sacri-ficium à ceteris omnibus.

Hic duo monuerim: Si te, mi homo, sic totum divi-næ voluntati devoveas, & velut teipsum tuamque vo-luntatem jugules, non te facti pœniteat, obsecro, seu be-ne sit tibi, seu malè; ne revoca quod statuisti. Infantum indolem nostri cum læduntur, jam nolunt amplius illius esse qui læsit, sed sui. Antea si quæsiisses, *Cujus es?* Tuus, dixissent. At paululum offensi, renuntiant huic amori & fœderi. Ne, quæso te, cum Deo sic agas, mi Christiane: Etiam si Deus te virgis cadat, etiam si fuste percutiat, et si te vinciat & urat, et si variis rerum angustis te premat, tu tamen nihilominus assidue clama: Tuus sum, ô mi Deus, tuus sum, fiat voluntas tua.

Deinde si in flagranti quopiam delicto seu Temulen-tiâ, seu Detractionis, sive Luxuriæ, interrogeris, cuius-nam sunt hæc membra quibus uteris? an non hæc Deo centies, an non millies oblata? & jam in contumeliam, despiciat, & gravissimam injuriam Dei à te usurpan-tur, Ebrietatis, Maledicentiæ, Libidinis instrumenta? Vide, quid agas, ô homo. Hoc non est servare fidem. En linguam, oculos, manus, corpus totum toties obla-tum Deo, jam vendis Cacodæmoni? Vide quid agas; Deus non irridetur. Si deferi nolis à Deo, denno te sanctis-simæ illius voluntati submitte, exequendo quidquid aut

leges

leges aut instinctus divini mandant. Tota Israël felicitas in eo erat Deum sequi ductorem in terras illas fertiles, Nube & Igne præcuntibus: Ita salus nostra in eo vertitur, ut & præcuntem igneam legem Amoris, & opacam divini regiminis nubem sequamur constanti gressu, dum penetremus in terras illas mellis & lactis vere uberrimas. Ita sequamur, quocunque duxerit voluntas divina.

CAPVT IV.

*Omnem hominis perfectionem consistere, in
Conformatione humanæ voluntatis ad
divinam.*

Humanæ
actiones
pretium
sui habent
à fine quæ
spectant.

OMnes humanæ actiones pretium sui habent à fine quem spectant: hinc illæ tam bonæ vel malæ, quàm illarum finis est. At verò finem actionum nostrarum nec meliorem, nec sublimiorem reperimus ullum voluntate divinâ, hoc est, ipso Deo: Ergo nec meliores nec sublimiores actiones illæ sunt, quàm quæ proximæ huic fini. Hinc illud Basilii Magni effatum, totam sanctitatis summam in homine Christiano esse, ut is rerum omnium quæ grandium quæ exilium causas ad unum solumque Deum referat, & sese in omnibus divinæ voluntati promptissimè subiciat. Hæc illa est sanctis Patribus, & sanctioris vitæ magistris toties ac tantopere commendata *Resignatio*, quam vocant, principium omnis tranquillitatis; ut quæ hominem in Dei longè utissimâ manu collocat, ita quidem ut homo jam nolit esse suus, sed Dei, nec sibi vivere, sed Deo, & nihil non facere propter Deum, tam adversis contentus quàm prosperis. Hoc Deus adeo in amoribus & deliciis habet, ut Hebræum regem David, augustissimo titulo donans, appellavit *Virum secundum cor suum, qui faciat omnes voluntates suas*. Adeo enim rex ille affixum habebat cor divino cordi, ut ad omnes Dei nutus se promptum paratum litteret. Hæc omnino ratione plurimum quotidie promereri quis potest, si actiones illas omnes ex se nec vituperio nec laude dignas, uti sunt esse, bibere, deambulare, dormire &c. ad divinam referat voluntatem, neque ideo edat aut bibat quod esuriat aut sitiat, sed quod Deo id fieri placeat. Bos aut vacca dixerint: Edo quia esurio, bibo quia sitio, jaceo quia dormituro; longè aliter loquendum homini, qui edere, bibere, stare, sedere, dormire velle potest, non quia hoc sibi suave sit, sed quia Deo probeatur.

§. I.

Suprà lib. 2.
cap. 2.

Heliotropium, ut diximus, soli devotissimus flos, habentem solem intueri semper, omnibusque horis cum eo verti solet & circumagi, etiam nubilo die. Hujus floris genium humana voluntas æmuletur, & divinam voluntatem velut suum solem intueatur assidue, diebus etiam nubilis, rebus etiam turbulentis. In hoc sanè omnis vitæ sanctitas consistit, ut optime dixerit ille Theologus: *Summa vita Christiana & virtutum omnium compendium est, Dei voluntati se in omnibus conformare, idem velle, & idem nolle*. Ita prorsus, ut quotiescunque Deus quid jubet, promptissimè pro se quisque dicat: Ita Domine, hoc faciam. Quotiescunque vetat aliquid: Ita Domine, hoc omitam. Bernardus: *Summa humilitatis*, inquit, in eo videtur consistere, si voluntas nostra divina ut dignum, subiecta sit voluntati, sicut ait Propheta: Nónne Deo subiecta erit anima mea? Omnia quidem Deo ut creatori subiecta, quoniam omnia serviunt illi, sed ab homine rationis compote voluntariam exigit subjectionem.

Rem mirissimam narrant publica monumenta de Josepho Anchietâ. Fuit hoc ævo vir iste novus in Brasilii Thaumaturgus. Anno millesimo quingentesimo

Arius part.
1. de orat.
ment. cap. 5.

Psal. 61.
vers. 2.

Sebast. Bort.
tarius in vi-
tâ Josephi
Anchietæ,
lib. 4 p. 358.

A octogesimo quarto Josephus ad sinum Januariensem rediit. In reditu Canoam (navis genus est) conscendit, unâ cum comite. Erat tunc æstus ingens & molestus, malacia summa, nec auræ quidquam afflabat. Egredere hanc calis gravitatem ferebat comes. Fortè formidat tunc arborem infederant tres quatuorve grandiores aves, quas incolæ: Quatracies nominant sunt ea gallinarum magnitudine, colore purpureo in flavum vergente, aspectu pulcherrimæ. Hæc Josephus idiome Brasilico allocutus: Ite, inquit, & cognatas vestras huc accersite, nostrumque iter volatu vestro inumbrate. Illæ collo extenso vocem, velut accepti imperii signum misere, indeque avolantes paulò post magno agmine redierunt, densatæque in nubem tamdiu Canoam supervolantes umbram fecere, donec unius milliarii decursu spatio, lenis afflare cepit aura Favonii. Hic Josephus missionem dedit tanto comitui, justique alio secedere. Illæ quasi imperio perfunctæ, officiosa citatione, & multis lætitiæ signis avolarunt. Hoc comes, post obitum Josephi, multis gravibus viris præsentibus jurejurando interposito publicè affirmavit. Neque mirum ad hominis voluntatem cum Dei voluntate conjunctissimi naturas omnes se artemperare.

Huic prodigio firmando, adnectam & alterum. Piscatio fiebat ad Maricanam insulam, aderatque unâ Josephus. Incredibilis piscium copia omnes in admirationem rapuit. Sed cum ad salem legerentur, ingens marinorum corvorum, aliarumque aquatilium avium numerus ad expositam escam advolavit, magnam operis impedimentum. Cumque non satis ab illo possent abigi, Josephus sermone Brasilico eas jubens facessere: Vos, inquit, hinc secedite, dum hi sunt in opere ubi nos abierimus, tunc redibitis ad capessendum vestrum diarium. Quasi verba vim habuerint humanos sensus avibus imprimendi, foris quæta finem operis expectarunt. Profectis inde cum Josepho piscatoribus, gregatim ad devorandas reliquias inierunt. Inde usu quotidianum erat, piscatoribus indicare quæ copiosam piscationem facerent.

Fuit ut dux Pantheræ eminus se conspiciendas darent. Hic comes Josephi, optare se aiebat illas è propinquo spectare. Respondit Josephus, opere absoluto ejus potestatem fore. Dein bellus his magnâ voce inclamavit, paulò post ut redeant, esse qui illas cominus velint adspicere. Finito labore, navim conscendit Josephus, & trajecto sinu litus appellit. Hic iterum Pantheræ placide se spectandas præbebant, ut eas per otium adspicere omnes ad satietatem potuerint.

§. II.

Æ Què obtupescendum & illud fuit. Advenit quadam die Josephus inter vicanos suos mestitiam, & ex eâ silentium insolitum. Percunctanti causam responderunt, cibaria sibi deesse. Ille omnes secum ire jubet ad mare, cibum haud dubiè reperiuros. Negant illi ad piscandum idoneam esse tempestatem, quòd tum celum, tum mare ipsum adveseretur. Instat nihilolcius Josephus, & omnes gradum addere hortatur, neminem frustratum voto rediturum. Ivere omnes; at mare sævum altius atque altius intrumescerebat. Hic vicani ab oculorum fide argumentum perentes: Videte, ajunt, ipse præfens tuis oculis, mare esse intractabile? Josephus nihilominus ex iis quærens, quos optarent pisces: responderunt contemptim, Xareos minutos. Est hoc genus pisciculi palmi unius ferè magnitudine, quorum illo anni tempore nulli solent apparere. Tum Josephus locum iis circa litus, minus mille inde passibus indicat, ibi eorum piscium copiam fore quantam velint. Eò igitur se conferunt, & parvis retilulis iniectis, atque adeo manibus, quantum quisque voluit, ad satietatem exceperunt.

Ne mirare,

Ne mirare, Lector, sexcenta talia in rebus gestis Divorum reperiri. Nota sunt praesentia illa, Moysis baculus, Eliae pallium, scipio Eliae, semicinctia Pauli, umbra Petri. Certe hi tales viri sceptrum à Deo obtinent in res creatas, pro quo illi quod optimum habent, voluntatem dant. Hac mutationis lege homo sic agit cum Deo tanquam si diceret: Domine; omnem ego voluntatem meam tibi trado: Deus, & ego tibi sceptrum meum, ut imperes bestiis, ut domineris in mare, ut sis denique Deus aliquis in terrâ. Neque enim liberalitate superari vult benignissimus Creator: quisquis ipsi dat quod habet charissimum, nec ipse huic negat quod habet excellensissimum, hoc est, in omnia dominari. Et uti olim Alexander rex, de sibi charissimo Ephelione dixit: Non errasti, nam & hic Alexander est: ita de homine qui divinae voluntati devotissimus est, dici potest, Nam & hic Deus est, certe per intimam voluntatis unionem.

Praeforum Patrum res gesta agricolam fuisse memorant, cuius ager fertiliores plerumque segetes tulerit quam viciorum. Qui id fieret, rogatus à vicinis. Non esse quod mirentur, respondit, sibi optimè convenire cum celo, nec aliam unquam tempestatem esse quam qualem optaret. Irident illi, & negant id posse fieri. Imò verò, ait iste, ad vortum meum respondet celi gratia. Nam ego nunquam alias tempestatibus commutationes volo, quam quas vult Deus. Cum igitur divinum velle, sit & meum, uberioribus mihi fruges provenire voluit Deus quam vobis, quibus plerumque cum celo & Dei voluntate malè convenit. Nimirum Deus, uti olim, uniusquisque voluntati suorum deservit.

§. III.

Pharaoni regi populus Israël supplicem libellum per Moysen porrexit olim his verbis: Deus Hebraeorum vocavit nos, ut camus viam trium dierum in solitudinem, & sacrificemus Domino Deo nostro. Viam ad caelum plerique ajunt esse viam trium milliarii. Primo quidem milliarii via dicitur PYRGANS, altero ILLVMINANS, tertio VNIENS: hac quidem viâ proximè Deum venit, cum divinae voluntati arctissimè adstringitur humana. Christus per Lucam: Nemo bonus, inquit, nisi solus Deus. Ex hoc fonte sanctorum Patrum & Theologorum effatump est istud: Sicut intellectus divinus regula est totius VERI, nec falli potest: ita voluntas divina regula est totius BONI, nec distorqueri potest. Atque uti fieri non potest, ut sit aliquid conforme intellectui divino, & non VERUM: ita nihil esse potest divinae voluntati conforme, quod non sit BONUM. Optimè Chrysostomus: Quod sit iuxta Dei voluntatem, inquit, quamvis videatur improbum esse, tamen omnino Deo gratum est & acceptum. Contra, quod sit praeter Dei voluntatem, ac secus quam ille vult fieri, quamquam existimatur acceptum Deo, tamen est omnium pessimum & iniquissimum.

Hujus rei specimen suggerunt Regum fasti. Propheeta regem Achabum divino jussu reprehensus, quod Syria regi, quem bello ceperat, contra Dei voluntatem pepercisset, ne tamen primâ fronte agnosceretur reprehensor, accedens socium: In sermone Domini, inquit, percutite me. Noluit ille; religioni enim sibi duxerat prophetam vulnerare. Sed mox decretum audiit formidabile: Recedes à me, inquit vates, & percutiet te leo. Factum, ut praedixit. Ergo alium adiens propheta; Percutite me, inquit. Percussit ille prophetam, & vulneravit: Quod non tantum impune fecit, sed ob id laudem meruit. Quid hoc absurdum, inquit Chrysostomus, fieri possit? Qui percussit prophetam, ex asit incolumis, qui pepercit, dedit penas. Tanti est divina voluntatis regulam sectari, vel aspernari. Cuiusque voluntas divina innoscit, nefas ei jam ulterius quaerere. Cur hoc ita? Omnium causarum loco est, Deum ita velle.

Ergo tutissimum Christianae perfectionis fastigium

A est, divinae voluntati se quam integerrimè addicere, & definire suum esse, ut possit fieri Dei.

CAPVT V.

Conformationem humanae voluntatis cum divina, summum vitae bonum esse.

Prodigi adolescentis frater, acerbè admodum tulit decoctorem patrimonii epulo tam lauto excipi. Idcirco injuriam sibi hoc interpretatus, paternas aedes ingredi recusavit. Pater plenissimus humanitatis, homini pacando egressus cepit rogare, ne die illâ hilaritatem dissensione temeraret. At ille in os patri objiciens: En, inquit, contra voluntatem tuam nil unquam egi; servo me uteris, dum vivo, & tamen nec semel quidem vel olim hircum mihi dedisses, ut cum amicis hilariter cenarem, adeo tibi sordentem ea obsequia. Sed postquam inobediens tuus filius, ille lucro, ille gurges patrimonii & vorago, qui omnia cum mulierculis abligurivit, domum rediit, mox omnia pretiosa domus eruuntur, velut in gratulationem rei tam bene gesta. Quis non indignetur? At verò pater optimus, ut tranquillaret stomachantem: Fili, ait, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. Luc. 15. An nescis quod aequè sis dominus in domo, atque ego? v. 31. uno marsupio utimur: mea facultates tuae sunt. His deum mitigatus ingredi domum sustinuit.

Benignissimus Deus hominem suae voluntati devotum sic conservat, his excitat: Tu semper mecum es, tu es in intellectu meo, in memoria, tu es in voluntate mea: te semper aspicio, singulari te gratiâ complector: Omnia mea tua sunt; meum calum, Angeli mei, imò unigena meus Filius tuus est, quin imò ego ipse tuus sum eroque tuus. Ego ero merces tua magna nimis, per omnem aeternitatem. Gen. 15. v. 1.

Neque hoc satis amanti sumo Patri, sed ut norit divinae voluntati devotus homo, quantâ gratiâ polleat apud Deum, dat insuper eam potestatem multis, ut ea faciant quae divinis solum viribus fieri possunt. Opera quae ego facio, inquit Christus, & ipse faciet, & majora horum faciet. Certè tales eam obtinent gratiam, quâ norint regere seipsos, & in appetitiones suas maximam habere potestatem. Hoc illud Dei sceptrum est, uti diximus, hac amantissima promissio, hic continuus cum favore affectus. Cum homine Deus divisum velut imperium habet, cum omnia, quae Dei sunt, & hominis sunt; etiam Deus ipse. Paulus affirmatissimè: Omnia, inquit, vestra sunt &c. sive Mundus, sive vita, sive mors, sive praesentia, sive futura, omnia enim vestra sunt: vos autem Christi, Christus autem Dei. VESTRA sunt, nondum quidem possessione, sed usu & sine; omnia enim eò condita, ut saluti vestrae subserviant. Mundus est vester cum rebus creatis omnibus, hac enim omnia corpori animoque ancillantur: Vestra est vita, ut eam unicae Dei voluntati impendatis: Vestra est mors, ut per eam velut januam transeatis in paradysum: Vestra sunt praesentia, tam prospera quam adversa, quia his utimini ad virtutem: Futura quoque vestra sunt, quia his fruimini ad voluptatem. Vobis omnia cooperantur in bonum, Desiderium cordis vestri tribuit vobis Dominus. Rom. cap. 8. v. 28. Psal. 20. v. 3.

§. I.

Gloriabatur olim Themistoclis filius omnem Atheniensium Rempublicam à se gubernari: hoc enim omnes cives velle quod ipse velit. Mirantibus audacissimum juvenis dictum, subiecit: Quod ego volo, illud & mater mea vult (filium enim illa tenerimè amabat) quod autem mater mea vult, hoc idem vult & pater meus Themistocles, quidquid verò placuerit patri meo, id continuo placere Athenis jam compertum est. Hinc, inquit, Atheniensis Respublica ad meum imperium componitur.

componitur. Ita prorsus & meliori jure rectissima voluntatis homo dixerit: Quod ego volo, hoc vult omnis celestis exercitus. Nam quod ego volo, id vult Deus (ego enim nil unquam volo, nisi quod Deus) quod autem Deus vult, hoc omnes Beatorum, hoc universi Angelorum ordines volunt. Huic pater suavisimum illud ingerit: *Omnia mea tua sunt.* Solum improbi etiamnum rebelles sunt. Sed erit cum ipsi subduntur iustis: Et dominabuntur eorum iusti in matutino. Dum huius vite nox est, ingentia patrantur scelera, & latent; divina voluntati certatim contradicunt, & tacet Deus. *Ad in matutino.* Orbis supremo die, quo cuncti reviviscunt, Tunc dominabuntur eorum iusti: & auxilium veterascent in inferno à glorià eorum: omnis improborum potentia velut defloccata veltis consumetur. Tunc ex integro dicitur: *omnia tua sunt.* Verissime Paulus: *Qui autem adheret Domino,* inquit, *unus spiritus est,* per hanc voluntatis consensionem, à quâ homo tranquillitatem conscientiae & omnem vitae sanctitatem haurit, ut semper vigeat vireatque.

Luc. c. 15.
v. 31.
Psalm. 48.
v. 15.

1. Cor. c. 6.
vers. 17.

Brocard. in
sua Pala-
stina mibi
pag. 307.

Luc. c. 11.
vers. 27.

Rem miram narat Brocardus de locis Palaestinae, graviter asserens, nihil à se commemorari, quod non ipse oculis viderit. Ergo, ante portam Hierosolymorum, inquit, locus est ad teli jactum ab urbe distans, ubi Christus peroravit ad plebem: eodem hoc loco lapis monstratur, in quo, velut in cathedra stetit illa mulier, quae sub mediâ Domini concione exclamavit: *Beatus venter qui te portavit.* & *libera quae succipit.* Clivus hic arenis nunquam integitur, licet illic arenae velut nives vento agitata omnia involvant. Accedit & hoc: Aestate & hieme praesignem virorem retinet campestris hic locus, praerogativa singulari. Huic colli semper virenti simillimum eum dixerim, qui divinam voluntatem in cordis penetralia sic recipit, perinde si dicat: Tu mihi, mi domine, hic concioneris velim; te audiam. Tam bona mens arenarum ærumnarum fluctibus nunquam sepelitur, nec potest tam bonae mentis homini unquam esse tam male, quin dicat: Domine, desceat me tractas, & nimium mihi parcis; graviora meritis sum. Sentio quidem hæc quantumcunque levia, non tamen quid ego sentiam, sed quid tu velis attendo: & quia hæc ita fieri permittis, ego nec quidem hiscere contra habeo: placet mihi, quidquid tibi placere video: decretis tuis omnibus contentissimus, ad omnes nutus tuos paratissimus sum: Jube, impera, discerne, muta, prout vis. Nimis ego incertus sum & impius, si tibi moderari postulem, aut rerum gerendarum modum constituere. Hunc talem hominem omnis infortunii comitatus nunquam expugnaverit; nullius rei jactura illum à Deo avulserit; hac parte insuperabilis est aestate & hieme; tam rebus adversis quam prosperis viret.

§. II.

4. Reg. c. 10.
vers. 15.

DVx belli Jesu occurrentem sibi Jonadabum familiariter affatus: *Numquid est cor tuum rectum,* inquit, *sicut cor meum cum corde tuo?* Et ait Jonadab: *Est. Si est,* inquit, *da manum tuam, qui dedit ei manum suam.* At ille levavit eum ad se in currum, disceit, ad eum: *Veni mecum.* Quod Jehu, hoc & Christus Rex Orbis universi fecit: venit is Samaritanam, quæ vel ipso nomine Mundum spinis horrentem designat: huc autem ideo venit, ut omnem impij Ahabij serpem & Baalis sacrificulos deleteret, hoc est, Superbiam, Luxuriam, Idololatriam & omne genus peccati eliminaret. Hic Jonadabum Christus reperit, bonae voluntatis hominem, quem interrogans: *Numquid est cor tuum rectum,* ait, *sicut cor meum cum corde tuo?* Si est, da manum tuam & ascende in currum meum, & veni mecum. Huic Deus dextram gratiae suae porrigit, hunc in altum voluntatis suae currum attollit, cum hoc vehitur. Nam: *Veni mecum,* inquit, ducam te per viam Crucis: hæc est ipsissima via ad vitam eamque æternam. Ne formida: juxta me sedes, prolabi te non sinam, sed hoc calle perducam ad caelum, veni mecum, ut semper sis mecum,

Via crucis
est via ad
æternam
vitam.

& juxta me. Hic ille tantissimus in Orbe locus, quem supra modum ambiens Jobus: *Pone me,* inquit, *juxta te.* & *libera me,* inquit, *manu tua.* Durabo & mille idus exibo, à tuâ manu securissimus. Ubi in hunc divinae voluntatis currum pervenerit homo, facile illi est in intimam cum Christo familiaritatem sese insinuare, imò & Christi cognatum fieri, & propinquitare primâ conjunctum, Christo asseverante: *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in caelestis, ipse meus frater, & soror & mater est.* Exclamavit hic non immerito Euthymius. *O admirandum tantae virtutem, quæ ad se accedentes ad tantum extollit honorem, ut ipsos Christum faciat esse cognatos? Revera summum vite bonum est, humana voluntati cum divina conjunctio.*

Vit sanctus, dicere solebat: *QVID QUID VIS,* hoc est. Quippe tantarum virtutum est voluntas nostra divinae conjuncta, ut quidquid ferio totaque intentione volumus esse, hoc sumus. Nemo ardentius vult esse submissus, patiens, verecundus, aut etiam liberalis, qui non is ipse sit quem se esse cupit. *Quidquid vis, hoc es.* Addit idem ille: Si magna facere, aut largiri non possis, magnam salutem habeto voluntatem: eamque extendere ad immensam. Pauper es? ejus tamen animi esse potes, ut si opes suppetere, eas liberalissimè in egenos esse partiturus. Exiguarum virtutum es? ita tamen offerre te potes, ut si tibi mille sint animae, capita mille, mille tamen animas, capita & vitas mille pro Christo prodigere detrectaturus non sis. Afflictus es, & miser tibi videris? junge voluntatem tuam divinae, & felicissimus eris. Ille verè misertus est, qui seipsum nequit regere, de quo vitia, velut de Homero civitates, ligant, ejusmodi sunt: qui turpissima vicissitudine modò Ambitionis, modò Avaritiae; jam Iræ aut Invidiæ, jam Ebrietatis aut Luxuriæ servit, vix unquam suus est, multò minus Dei, quia nunquam Rexin seipsum. De Hercule canit Poëta:

Omnia cum domuit, Veneri servivit & Ira.

Idem pæne de tali affirmes: Omnia licet habeat, seipso caret. Non suus est, sed Pecunia, sed Libidinis, sed plurimorum vitorum servus est. O quare melior est pauper, qui vult seipsum regere, & qui dominatur animo suo, expugnatore suo, quam divitum, qui vis omnia tibi subjicere, subjice te divinae voluntati: multos reges, si te regat voluntas divina.

§. III.

DEus omni ævo habuit inter homines, quos sibi delectaretur, quibus amicos & familiares, quibus intime uteretur, quibus plurima suorum arcanorum panderet, in quorum se consuetudinem quotidianis favoribus immergeret. Inter quos aliqui velut primæ admisionis sunt, alii secundæ, tertii istius, hoc est, alii aliis Deo conjunctiores: nos ejusmodi homines, Sanctos vocamus. Seneca ait: *Inter bonos viros ac Deum, inquit, amicitia est, conciliant virtute. Amicitiam dico: imò etiam necessitudo & similitudo: quoniam quidem bonus ipse tempore tantum à Deo differt, discipulus ejus emulaturque, & vera progenies.* Aut sumus certe, aut esse possumus. Nostram hac in parte ignaviam merito castigans Epictetus: *Si Caesar,* inquit, *te adoptasset, quis supercilium tuum ferret? Num cum Dei filius sis, non te astimas & attollis?* Certè, mi senex, sumus, sed adoptione, quam si perdere nolumus, sanctimoniam vitæ servamus. Porro ad hanc vitæ sanctimoniam proximus gradus est, totum in omnibus divinae voluntati addicere: is autem majorem vitæ sanctitatem acquirit, qui altius in divinam voluntatem descendit. Eapropter beatissimus Paulus hoc unice in suis desiderans: *Non cessamus inquit, pro vobis orantes & postulantes, ut impleamini agnitione voluntatis ejus.* Non satis ei est, voluntatem divinam à suis agnosci, sed impleri eos cupit hac agnitione: vult illos in divinam voluntatem quam profundissime deprecari, scendere. Norat utique Paulus, ubi hoc ipse ab eis impleatur, in omnigenam virtutum studio eos quam plurimum, idque sine difficultate profecturos. Quam

Quam autem æquum est, ut homini placeat, quod Deo placuit ab æterno: Harpalus cum filium suum epulatus fuisset, & Atyages Rex, qui illas epulas instruxerat, reliqua filii membra, caput, brachia, pedesque proferri iussisset, interrogassetque: *Et quomodo tibi hæc placeant?* Respondit: *Quidquid facit rex, illud mihi placet.* Ah miser! tanti est hominem exuere, ut pecudi placeas?

Quin potius nos Christiani ad omnia, hoc unum pronunciamus? *Quidquid facit Deus, illud mihi placet.*

Romana olim adulatio libellis supplicibus, qui Cæsari tradebantur, subscribere solebat: *Numini Majestatis, tua devotissimus.* Libellos supplices tradunt Christiani cum orant. Quin ergo suis quisque cum orationibus, tum etiam operibus, hanc clausulam adiungit semper: *Tuo, mi Deus, Numini voluntati que devotissimus.* Voluntatem suam omnem divinæ devovere, & obligare quam arctissimè, summum vitæ bonum & verè cælum extra cælum est, ut jam demonstrabimus.

CAPUT VI.

Conformationem humanæ voluntatis cum divinâ cælum esse extra cælum, & veram vitæ beatitudinem.

Beatus es, & bene tibi erit, quisquis hanc propriæ voluntatis cum divinâ conformationem perfectè attigerit, omniâque velut de manu Dei cupide amplexatus fueris: hæc tua in hoc Orbe inferiore beatitudo erit; frueris perenni quodam gaudio, & lætitiâ non multis notâ: hæc enim felicitate fruuntur homines intimâ familiaritate Deo conjuncti: *Beatus es, & benetibi erit.* Certum siquidem Paulinum illud: *Non est regnum Dei scia & pax, sed iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto; qui enim in hoc servit Christo, placet Deo, & probatus est hominibus.*

Uti autem in cælo nulla est vicissitudo, nullum (sic loquar) Heri aut Hodie, sed continuus quidam sibi que semper simillimus æternæ voluptatis affluxus, isque invariabilis, & nunquam non simul totus: *Quoniam mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesterni qua præterit.* Ita & ii qui hanc suæ & divinæ voluntatis unionem adepti sunt, jam pæne immutabiles, quidquid ærumnosæ vicissitudinis intercurrit, rationis imperio premunt: Omnis eorum gustus & oblectatio est Dei beneplacitum; exultat hinc inquierudo atque turbatio, quarum alioquin aliæ atque aliæ sine numero quotidie nascuntur. Voluntas illorum à Dei voluntate sic suaviter sopita est, ut, cum videant à Deo proficisci universa, sanctissimamque ejus voluntatem in omnibus impleri, molestiæ ipsæ ærumnæque particulam gaudii secum afferant; quia in his ipsis molestiis ærumnisque divinam voluntatem reperiunt, & certius quam in rebus secundissimis. Ita quietem illorum altissimam si fortè quid incurrat, nihil est certè quod evertat. *Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion non commovebitur in æternum.*

§. I.

Hæc illa est causa serenissimæ pacis quâ præfati placebantur, ac veluti beabantur. Non deerant illis variarum ærumnarum acervi: morbi sæpissimè divexabant corpus, animus ægritudines incurfabant. Nam quò quis sanctior, hoc plerumque afflictior. Unde illis ergo tam æquabilis serenitas animi, tanta etiam in fronte oculisque constantia & hilaritas? tam perenne Pascha & quasi sabbatum ex sabbato? Non ab alio sanè quàm à perfectissimâ sui ipsius in divinam voluntatem oblatione. Vano & retulo ruit impetu in eum omnis calamitas, quem sic præmunuit divina voluntas. *Non contristabit iustum, quidquid ei acciderit.* Jam tunc igitur sanctus-

Tom. I.

A fimi illi viri felices erant, ac beati: nam in rebus omnibus Dei voluntatem & agnoscebant, & venerabantur, idèoque in hac unâ conquelescebant, lætabantur, epulabantur.

Nec præfati Philosophi hoc ignorarunt, à quibus sic *Lærtius* in definitum: *Esse hoc ipsum Beati hominis Virtutem, Zenone.* cum omnia sunt conformiter consentienterque *Dæmonis* sive Genio, qui singulis adest, atque id ex arbitrio & voluntate supremi Gubernatoris. *Epictetus* insignis. *Epict. lib. 2. simè: Ostendite mihi aliquem, inquit, qui & egrotet, & beatus sit: qui & in periculo sit, & beatus: qui & moriatur, & sit beatus: qui in ignominia sit beatus.* Animum ostendat aliquis vestrum hominis, qui idem cum Deo sentire velit, posthac nec Deum nec homines culpaturus, qui nullâ re frustretur, qui nullo casu ledatur, qui non irascatur, qui invidet nemini, qui non amuletur: qui (quid enim ambagibus est opus?) ex homine Deus fieri desideret.

Quid nos in hac re veriùs altiusque dicemus? Et unde de quæso hæc ad profanos illos delata aut illapsa?

Fuit, ut duo quidam hac ipsâ de re colloquerentur, quorum alter: Si res ita se habent, inquit, ut omnia quæ fiunt à divinâ voluntate proficiantur, ita ut nec unicuique *Matth. 6. 10. vers. 29.* quidem passerulus, Christo teste, in casses decidat, quin id Deus præviderit ab æterno, & voluerit, felices nos erimus, nec infelices esse unquam poterimus, si hæc capiamus. Felicissimi, ait iste, & jam pæne in cælo degemus: Sed pauci hoc explicatè capiunt, non quia id ulli capto difficile, sed quia animus non applicat. Quamvis & illud in causâ sit, quòd hoc rariùs aut minus luculentè inculcetur in concionibus; erudita sæpe aut jucunda auditu narrantur, sed parum utilia, & quæ scivisse vix quidquam facit ad cælum. Hoc docendum & urgendum, hoc assiduè inculcandum, quâ quisque ratione se suæque omnia divinæ deleget voluntati, & cælo potiatur extra cælum.

Catharina, illa à Senis, virgo sanctissima dicere solebat: Bonæ mentis homines, se quàm simillimos *Homo boni nostri, qui uti beatitudinem animæ in ipsis etiam tormentis nunquam amisit, ita nec illos eam perdere, cum hæc consistat in conformatione propriæ voluntatis cum divinâ. Neque hanc beatitudinem impedit multa pati, cum eam sæpe augeat. Non minus enim Deo conjunctus erat Job cum acerbissima quæque patere-tur, quàm cum delitiis afflueret: imò verò ausim dicere, Jobum Deo longè conjunctiorem fuisse egeum & ulcerosum in fimo, quàm magnificum & gloriosum in solio. Serenitas mentis cum voluntate divinâ copulatæ nullis ærumnarum nubilis auferri potest.* Servi-

Heliotropio, inquit Plinius, sunt æterna folia: idem *Plin. lib. 21. cap. 17.* de hoc tali homine dixeris, *Folium ejus non defluet, æternum virebit.* *Psalm. 1. v. 3.*

§. II.

Perfatum quispiam olim de suorum multitudine *Valer. Max. gloriatu contra Græcos: Cras, inquit, solem obicurius sagittis. Cui festivè Græcus: Gaudeo, inquit, sic Plin. lib. 16. enim in umbrâ meliùs præliabimur. Ita qui divinæ voluntati verè devotus est: Ruar, inquit, in me omnis Acherontica vis; adstant hostes, & solem ipsum obumbrent jaculis, non timebit cor meum, sub hac umbrâ com-modius pugnabo. Sicut fuerit voluntas Dei in cælo, sic fiat.* *Pf. 26. v. 3. Machab. cap. 3. v. 60.*

Narrat Cassianus, hominem Alexandrinum jam grandævum ab idololatriis velut agnum à lupis cinctum, *10. 12. c. 13. fine.* Omnium una mens erat, virum hunc vellicare, protrudere, exagitare, mille maledictis, mille injuriis lacessere, & velut pilam habere quâ dadatim luditur; demum unus per ludibrium querere, æquanam miracula ipsius Christus, quem tantopere jactaret, designasset? Cui sedatè senex: Hoc, inquit, miraculi patravit, quòd ego injurias, quibus me oneratis, tolerem, nec animi quietem perdam,

Z z

perdam, graviore etiam ipsius amore toleraturus, si vos inferre pergatis. Magnum sane miraculum, & etiam nunc quotidie patrari solitum ab iis, qui se totos divinæ voluntati emancipant. Norunt hi quā ratione mediis in turbinibus ac tempestatibus impavidi, inter ruinas erecti ac stantes persistant, & humana omnia infra se ducant. Nimirum prisca redeunt miracula. Rubus, quem Moses vidit, ardebat, nec tamen deflagrabat: tres Hebræi juvenes in flammis Babylonicis jacebant, illæsi tamen intactique permanebant. Ita profusus, multa viris bonis tristitia eveniunt: nec hoc dico, sensu carent, sed impatientia. Omnia adversa, sui experientum interpretantur, & ad divinam voluntatem omnia reducunt. Ideo dura ac difficilia non reformidant, nec de Deo aut divinis permissionibus quidquam querunt. Quidquid accidit boni consulunt, in bonum vertunt, & nihil non attribuunt divinæ voluntati ac Providentiæ.

Ajunt Macedoniæ montem Olympum altitudinis esse tam admirandæ, ut ad ejus cacumen nec venti, nec pluviae, nec nives unquam pertingant:

Lucan. lib. 2.
Phar.

Nubes excedit Olympus.

Purum illic sincerumque cælum est extra omnes tempestatum furias. Sed nec aves aut alias animantes admittit hic locus, nimis subtilitate aeris respirationi obstante. In hujus rei notitiam ventum est hoc modo. Fuerunt qui quotannis eò eluctati, secum deferrent humentes spongas naribus applicatas, quæ aerem stiparent, sicque promoverent respirationem. Hi jugo montis consensio, certos characteres inscripserunt pulveri, quos anno claspō tam non turbatos reppererunt, ac si eos recens impressissent: quod certo argumento erat, illuc nec pluvius, nec ventis accessum dari. Atque hic status est hominis qui ad eminentissimam hanc cum divinā voluntate concordiam pervenit. Mons est, Olympus est, altior nubibus, superior tempestatibus, feris inaccessus, impervius ventis; hic mæoris nubes infra feruntur, hic alta & in solā Dei voluntate jucundissima tranquillitas.

August. 10. 4.
lib. 1. de ser.
Dom. in
monte c. 2.
post init.
Dorothe. ser.
de Obed.

Augustinus: In pace, inquit, perfectio est, ubi nihil repugnat: & adeo filii Dei pacifici, quoniam nihil in istis resistit Deo, & utique filii similitudine patris habere debent &c. Et hac est pax que datur in terrā hominibus bonæ voluntatis, hæc vita consummati perfectique sapientis. Optime dixit Dorotheus: Eum qui divinam voluntatem in omnibus sequi conatur, in curru vehi cum omnibus crucibus ipsi alogui ferendis; alios qui hanc itineris agendi rationem & compendium ignorant, ponē sequi pedites, & onerosas cruces aut morose trahere, aut laboriose ferre.

§. III.

Philo lib. de
sacerdot.
muneribus.

Hanc ipsam cum divinā voluntate perfectam conspirationem, supremam esse extra cælum felicitatem asserens Philo: Dum, inquit, de offerendis Deo muneribus agitur, offerentium utilitati proficitur. Dum enim assuecunt alimenti partem Deo decidere, nunquam in ejus oblivionem veniunt. Quare nihil in vitā potest contingere felicius homini. Huic sententiæ accedens nostri ævi Theologus & concionator: Consideravi ego aliquando, inquit, posuēne aliqua excogitari ars, quā extra caulestem beatorum statum, plenē felix possit esse homo: unamque hanc esse mihi persuadeo, si totum se, nullā sui parte reservatā, suo dedat Creatori, ejusque sanctissime voluntati.

Petrus in
hieroglyph.
lib. 6. p. 46.

Huic declarando mirifice facit genius Cynocephali, quæ quidem bestia, manibus pedibusque, sed & cetero corpore non absumilis est homini. Illud propriissimum huic animanti, oculis viribus à Lunā gubernari, per hujus sideris miranda deflavia. Nam cum senescit Luna, lumina Cynocephali ita deficiunt, ut cum sidus ad extremam pervenit egestatem, oculi bellæ hient lumine vacui, & pari modo deficiat omne illius corpus. Cum

verò adolescit Luna & suum reconcinat aureum orbem, animantis pariter lamina coalescunt, totumque corpus resumit vires. Ita recreatum hoc animal libique restitutum, in posteriores sese pedes attollit, & mirabili corporis flexu, ac venerabundis manibus ad lunarem circum elatis, supplici gestu adorat Lunam: quæ quidem veneratione velut prolestat & proclamat, omnem felicitatem Lunæ in acceptis referre, cum sua omnia tam pulchri fideris liberalitati debeat. Inde fit etiam, ut cum Luna omnem torunditatem suam obtinuit, in capite Cynocephali, circulus velut diadema effulgeat. Admirabilis profusus consensio inter astrum & brutum animal, quod altrici suæ tantis obsequiis, tam submisso cultu novit agere gratias, & semet in mancipium offerre. Quid agimus, o Christiani, si minus aut sapimus, aut facimus quam pecus rationis experts? Deus lux est plenissima, nobis tamen aut crescit aut decrevit lux ista, prout nos illi attemperamur. Langue in nobis hac luce, languent oculi nostri, nos tabescimus, jacemus, deficiamus, perimus; crescente illā illuminamur, crescimus, valemus & vigemus. Quin ergo huic Domino ejusque sanctissime voluntati nos perfectissime auctoramus, paratos ad omnem nutum. Hoc nobis coronam conciliat, non illam solum æternæ gloriæ, sed & illustrem caduce vitæ; mutamur in Deum, nostrā voluntate in divinam mutatā.

Hoc igitur vitæ sanctioris princeps fundamentum est, omnia à manu Dei æquo animo acceptare, divinæque arbitrio se totum permittere. Quisquis est, beatus es, & bene tibi erit. Quicumque divinæ voluntati serio devotus est, in paradiso est, factusque est in pace locus ejus & habitatio ejus in Sion.

Heliotropium, teste Plinio, formicas necat. Humanæ voluntatis cum divinā consensus, verissimum heliotropium, tota curarum & sollicitudinum agmina prefocat.

Hoc omne scriptor è sancti Francisci familiā congnovit in hæc verba: Quisquis, inquit, rerum animi gaudium ac tranquillam in Deo vitam desiderat, oportet illud immobile huic fundamentum velut lapidi angulari Voluntatis Dei perpetuo inniti: ei semper incumbendo, idē per modum Religionis. Potest autem (quod notatu dignissimum, presertim mæsti ac dejecti animi hominibus) potest autem, inquit, resignatus quis esse etiam dum adest contradiçtio, ariditas animi, aut subtrahit devotio: & licet obmurmurent sensus, qui inibi se desit animus sic omnia pro voluntate Dei acceptandi, seque resignandi, aliud est exurgendum, & ipsa irrefragatio pro voluntate Dei acceptanda. Quod si adhuc tenebra adeo densa sunt, ut nec istud agere queat, oportet eas ipsas tenebras resignare. Si denique ratione repeditatis, nihil horum omnium perficere liceat, hanc etiam repeditatem ac defectum voluntatis debet Deo offerre, atque è manibus illius tanquam ejus voluntatem sumere. Hoc modo quæcumque obviare possunt impedimenta Resignationis, ad eandem ipsam Resignationem reducenda sunt, ut voluntas Dei possit semper & absque intermissione rei omnes velut ignis sorbere & consumere. Atque hoc genus irrefragationem ipsam resignandi, illud quod secundum sensum est, fructu & merito superat, directiusque ad veram unionem, sui ipsius mortificationem, & rerum omnium transcendentiā deducit. Hæc ille.

Utinam, o Christiani, utinam dies noctesque nihil aliud magis agatis, nihil aequè curetis, quam ut voluntas vestra fiat Dei in omnibus, & divina in vestram transeat: dignissima res est, ubi nervos omnes intendatis, ut vobis non aliud velle, nec nolle sit aliud, quam quod vult aut non vult Deus. Mihi credere, bonum est nobis sic adherere Deo, ad divinam voluntatem sic agglutinari bonum est, & ponere in Domino Deo spem nostram. Hæc verum beatitudo, hoc cælum est extra cælum.